Tema 1 - Introdución

<u>Ordenador</u>

Unha máquina composta de elementos físicos de tipo electrónico, capaz de realizar una gran variedade de traballos a gran velocidade e con gran precisión, sempre que se lle proporcionen as instrucións adecuadas.

Unha máquina de **propósito xeral** sempre e cando teña o **programa** preciso para realizar a tarefa.

Exercicio: Pensa se as seguintes máquinas son ordenadores de acordo coa nosa definición:

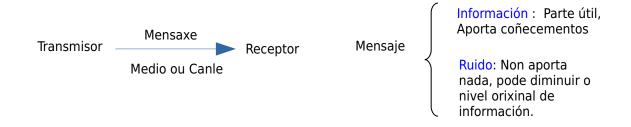
• Calculadora, lavadora, teléfono móbil.

Dato e Información

Os **datos** son magnitudes numéricas, valores cualitativos, feitos, premisas, etc., que non son suficientes por si mesmos para proporcionar un coñecemento efectivo do fenómeno tratado.

A **información** é o conxunto de **datos procesados** que aportan un coñecemento novo.

Transmisión de Información

Sistema de Información

Podemos considerar a información como o coñecemento derivado da análise dos datos mediante un proceso.

Ata a aparición dos ordenadores, o bloque de proceso realizábase de xeito manual. Pero as necesidades de procesar grandes cantidades de datos para obter Información eran cada vez maiores.

<u>Sistema Informático</u>

Un sistema informático non é mais que automatizar o bloque de proceso dun Sistema de información.

O termo informática se creouse en Alemaña no ano 1957, e procede da contracción das palabras información e automática. A informática é polo tanto a ciencia que estuda o tratamento automático e lóxico da información.

Elementos del sistema informático:

- O **hardware** é o conxunto de todos os elementos físicos, calquera que sea a súa natureza, (electrónica, mecánica ou electromecánica), que constitúen a parte tanxible ou material de un sistema informático.
- O **software** é o compoñente lóxico dun sistema informático. Son os programas que dan o equipo a capacidade para realizar calquera tipo de traballo. Son un conxunto de instrucións capaces de resolver un problema en termos que o ordenador poida entender.

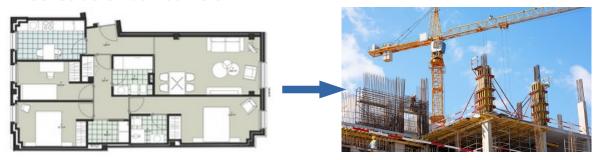
Podemos facer unha pequena clasificación:

- Software de base: Sistema operativo
- Software de programación: Linguaxes e ferramentas de programación. Compiladores
- Software de aplicacións: Utilidades
- **El elemento humano** : Dependendo da súa relación co Sist. Informático, as persoas poden desempeñar diversos roles.
 - Usuarios: Persoa que sen grandes coñecementos de informática emprega diversas utilidades para realizar o seu traballo.
 - Administrador do sistema: Ten todos os privilexios. É responsable da administración dos recursos que posúe o sistema.
 - Analista: Persoa á que se lle propón unha necesidade do mundo real, e é a encargada de elaborar uns esquemas que conteñen a solución informática do problema proposto.
 - Programador: Person que se encarga de transcribir os esquemas descritos polo analista, nunha linguaxe comprensible polo ordenador.

O proceso de desenrolo de Software sigue un proceso similar o da construción dun edificio

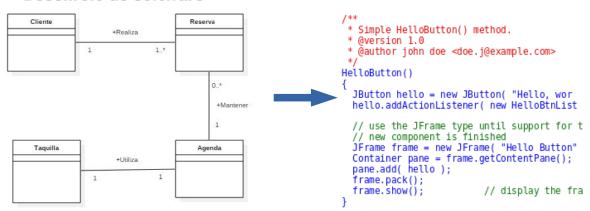
Construción dun edificio

O arquitecto fai o proceso de deseño

Os obreiros en función dos planos constrúen o edificio

Desenrolo de software

O analista fai o deseño do programa

Os programadores codifican a solución nunha determinada linguaxe de programación

Os cambios na fase de análise son moito máis económicos que na fase de programación.

Para crear un programa:

- O código fonte escríbese nunha linguaxe de alto nivel: Java, Php, C#
- O Compilador xera un executable (binario) para una arquitectura.

Software Libre vs. Software propietario

- Software Propietario: Só nos entregan o código executable.
- Software Libre: Entrégannos ó código fonte e as seguintes liberdades.
 - Liberdade de executar o programa como desexemos.
 - Liberdade de estudar o código do programa e cambialo
 - Liberdade de redistribuír copias
 - Liberdade de distribuír copias de versións modificadas

Evolución Histórica de los ordenadores

Presentación

Sistemas de Numeración

Empregamos sistemas de numeración posicional.

Decimal

Base: 10

Símbolos: 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9
197₁₀ = 1 *10²+9*10¹+7*10⁰

Binario

Base: 2Símbolos: 0,1

• $101_2 = 1 \times 2^2 + 0 \times 2^1 + 1 \times 2^0 = 5_{10}$

Octal

Base: 8

Símbolos: 0,1,2,3,4,5,6,7

Cada díxito octal equivale a tres díxtos binarios.

Hexadecimal

Base: 16

Símbolos: 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9,A,B,C,D,E,F

Cada díxito hexadecimal equivale a catro díxitos binarios.

Decimal	Binario	Octal	Hexa	
0	0000	0	0	
1	0001	1	1	
2	0010	2	2	
3	0011	3	3	
4	0100	4	4	
5	0101	5	5	
6	0110	6	6	
7	0111	7	7	
8	1000	10	8	
9	1001	11	9	
10	1010	12	А	
11	1011	13	В	
12	1100	14	С	
13	1101	15	D	
14	1110	16	E	
15	1111	17	F	

Exercicio:

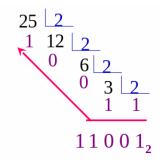
- Por que empregamos decimal?
- Por que empregamos binario?
- Por que empregamos Octal?
- Por que empregamos Hexadecimal?

Cita:

 Só hai 10 tipos de persoas, os que entenden binario e os que non.

Conversións

- Decimal → Binario
- Octal →Binario
- Hexadecimal → Binario
- Binario → Decimal

Aritmética Binaria

A	В	A + B
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	10

Cando sumamos dous uns, o resultado é cero e prodúcese un acareo. Isto é moi importante cando sumamos números de varias cifras.

$$\begin{array}{ccc} & 011_2 & & 3_{10} \\ + & 101_2 & & 5_{10} \\ \hline & 1000_2 & & 8_{10} \end{array}$$

Exemplo: Sumamos bit a bit, pero temos que ter en conta o acarreo para que o resultado final sexa correcto

Lóxica Binaria

A	В	A AND B	A OR B
0	0	0	0
0	1	0	1
1	0	0	1
1	1	1	1

A	NOT A
0	1
1	0

<u>Arquitectura de Von Neumann</u>

Os primeiros ordenadores de propósito xeral como o ENIAC empregaban programación cableada, iso facía moi custoso cambiar o programa, polo que finalmente empregábanse para unha única función: Cálculos balísticos.

En 1946 **John Von Neumann** propuxo unha serie de ideas que permitiron esquecer a programación cableada e construír auténticas máquinas de propósito xeral. A súa idea consistiu en conectar permanentemente as unidades, sendo coordinado o seu funcionamento por un control central.

Esta arquitectura aínda é a que se emprega nos ordenadores actuais. Basease en tres ideas claves:

- 1. Na memoria dun ordenador almacénanse simultaneamente datos e instrucións
- 2. Pódese acceder a información contida na memoria especificando o enderezo onde se atopa almacenada. A memoria non distingue seo que contén é un dato ou unha instrución.
- 3. A execución dun programa entendido como un conxunto de instrucións, realizase de xeito secuencial, pasando dunha instrución á seguinte, a non ser que explicitamente se modifique esta secuencia por un salto, sea condicional ou incondicional.

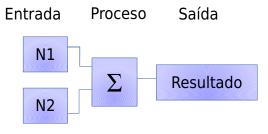
Podemos comprobar o seu funcionamento neste <u>simulador</u> (http://lab.xitrus.es/VonNeumann/)

Construcción dun Sistema Informático

O noso obxectivo é pensar o necesario para deseñar un sistema informático. Dúas alternativas:

Configuración a medida para resolver un problema concreto.

Isto sería programación cableada, pouco flexible

 Configuración Flexible. Considerar unha configuración de módulos aritméticos e lóxicos de propósito xeral. Este conxunto de elementos efectúa distintas funcións sobre os datos, dependendo das sinais de control recibidas.

Necesitaríamos como mínimo:

- Un intérprete de instrucións, denominado Unidade de Control (UC).
- 2. Un módulo de funcións lóxicas e aritméticas de propósito xeral, denominado Unidade Aritmético Lóxica (ALU)

Estas dúas unidades conxuntamente constitúen a Unidad Central de Proceso (CPU o Central Process Unit)

Para que el ordenador poda funcionar necesitaría compoñentes adicionais.

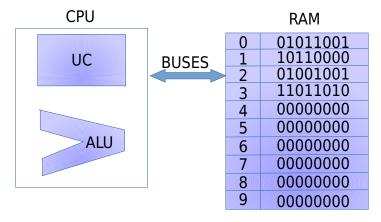
- Temos que introducir no sistema tanto os datos como as instrucións, para elo empregaríamos unha unidade de entrada. Este módulo terá que aceptar datos e instrucións e convertelos nun formato interno capaz de ser empregado polo sistema.
- Tamén precisa unha unidade de saída para sacar os resultados fora do sistema.

Ambas unidades constituirían as unidades de Entrada/Saída (E/S).

A unidade de Entrada introduce os datos de xeito secuencial, pero nun programa as instrucións non sempre seguen un orden secuencial, senón que poden producirse saltos, así que será necesaria una **unidade de memoria** que almacene tanto os datos como os programas (Arg. De Von Neuman).

Elementos funcionais dun sistema informático:

<u>Unidade Central de proceso:</u>

A CPU é o centro de operacións do ordenador, encargada de controlar e efectuar todas as operacións necesarias para executar un programa.

Dentro da CPU atopamos a unidade de control, a unidade aritmético-lóxica e os rexistros do procesador.

a) Unidade de Control:

O seu obxectivo é executar a instrución actual. Para elo terá que dirixir o que teñen que facer o resto de elementos que compoñen o ordenador.

Funcións:

- Traer de memoria a instrución a executar
- Descodificala
- Coordinar os elementos necesarios para a súa execución.

Por simplificación, supoñemos que cada instrución execútase nun ciclo. A UC posúe un reloxo que marca o ritmo o que se executan os ciclos.

A súa velocidade midese en Hz. (1 Hz = 1 ciclo/seg)

A UC posúe varios rexistros (pequenas memorias para almacenamento temporal), entre eles o **Contador de Programa**, o cal conten en todo momento a dirección de memoria da seguinte instrución a executar.

€E

Exercicio: O seguinte procesador Intel Core i7-5820K 3.3Ghz.

Cantas operacións é capaz de realizar por segundo?

Exercicio: C

Exercicio: Cal é más rápido?:

- Intel Core i5-4460 3.2Ghz vs. Intel Core i7-5820K 3.3Ghz
- Intel Core i7-4770 3.4Ghz vs. Intel Core i7-5820K 3.3Ghz

b) Unidade Aritmético-Lóxica:

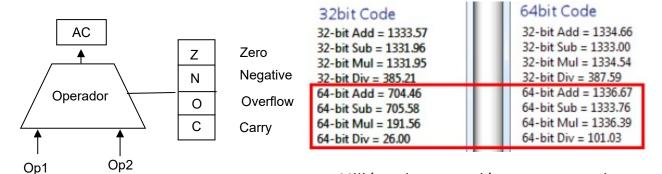
A UAL é un grupo de circuítos electrónicos que poden realizar as operacións aritméticas (sumas, restas, ...) e lóxicas (comparar, desprazar, ...) que requiran as instrucións a executar.

Posúe uns rexistros dun tamaño que pode ser de 32 ou 64 bits. Ese tamaño é o que caracteriza o tipo de CPU. Así, se dicimos que unha CPU é de 32 bits, o que estamos indicando é que a súa UAL é capaz de procesar nunha soa operación datos de 32 bits.

O tamaño dos rexistros inflúe:

- Na potencia de cálculo nun só ciclo
- O tamaño máximo de RAM que se pode direccionar

Posúe uns rexistros de estado para que sexa máis rápido consultar o resultado da operación anterior. Os máis importantes son acarreo e desbordamento.

Millóns de operacións por segundo

Exemplo de Acarreo

"Lévome unha"

Exemplo de Desbordamento

"O resultado non cabe"

Exercicio: España gastou 420 millóns de euros en solucionar o efecto 2000 (Y2K). Que ten que ver coa ALU?

Memoria

A Unidade de Memoria consiste nun conxunto de posicións capaces de almacenar información, definidas polas súas direccións. Cada posición contén un número binario que pódese interpretar como un dato ou como unha instrución.

O obxectivo de calquera deseño dunha unidade de memoria é proporcionar a capacidade de almacenamento necesaria a un custo razoable e cun nivel de velocidade aceptable.

Localización

Dende este punto de vista pódense distinguir os seguintes tipos:

- Memoria interna do procesador ou rexistros: Empregados pola CPU como elementos de almacenamento temporal. Moi rápidos e pequenos.
- **Memoria principal**: Calquera programa para poder ser executado ten que estar na memoria principal.
- **Memoria secundaria**: Soe ter moita máis capacidade e ser máis lenta que a memoria principal. Emprégase fundamentalmente para o almacenamento de programas e datos que no están sendo continuamente empregados pola CPU. Exemplo: Discos Duros
- **Memoria auxiliar o masiva**: Soportes de información adicional como Cd-roms, Dvds, discos duros extraíbles, etc..

Capacidade

E a cantidade de información que pode almacenar. Mídese en múltiplos do byte. A unidade mínima de almacenamento é o bit (binary digit) 0 ou 1.

1 byte	8 bits
1 Kilobyte (KB)	2 ¹⁰ bytes = 1024 bytes
1 Megabyte (MB)	2 ²⁰ bytes = 1024 KB = 1.048.576 bytes
1 Gigabyte (GB)	2 ³⁰ bytes = 1024 MB = 1.073.441.824 bytes
1 Terabyte (TB)	2 ⁴⁰ bytes = 1024 GB =
1 Petabyte (PB)	2 ⁵⁰ bytes = 1024 TB
1 Exabyte (EB)	2 ⁶⁰ bytes = 1024 PB
1 ZettaByte (ZB)	2 ⁷⁰ bytes = 1024 EB
1 YottaByte (YB)	2 ⁸⁰ bytes = 1024 ZB

Hai que ter cuidado porque en determinados contextos pode que non sexa o mesmo 1 KB que 1 Kb. O primeiro sería un kilobyte mentres que o segundo un kilobit (Exemplo: Velocidades de ADSL).

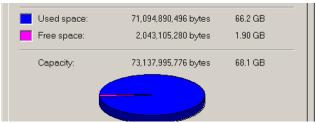
Problema: A notación é ambigua

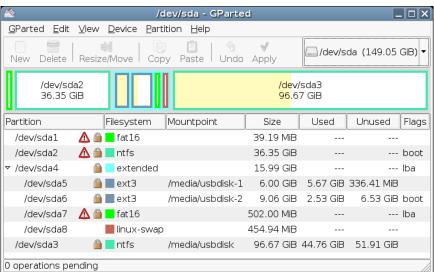
capacidade	transmisión de información
1 KB= 1024 bytes	1 KB = 1000 bytes

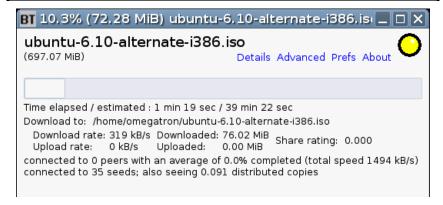
Para solucionar esta ambigüidade, aa Comisión Electrónica Internacional (CEI) en Decembro de 1998, decidiu engadir unha i ós prefixos cando falemos de múltiplos de 1024. Son coñecidos como os prefixos ICE.

capacidade	transmisión de información
1 MiB = 1024 KiB (Lese mibi e kivi)	1 MB = 1000 KB

De momento conviven as dúas nomenclaturas. En GNU/Linux xa se emprega a nova.

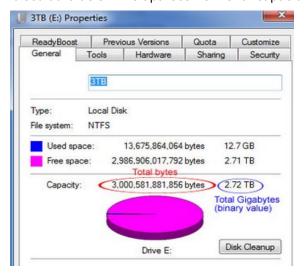

Problema: Merquei un disco duro de 3 TiB e aparéceme menor capacidade!.

Os fabricantes de discos duros empregan os múltiplos do byte, non como múltiplos de 1024, senón como de 1000, a pesares de tratarse de capacidade de almacenamento.

Consecuencia: Perdemos un 0.7% entre o que mercamos e o que obtemos.

Exercicio: Realiza os seguintes cálculos.

- Cantos bits son 17 GiB?
- · Cantos bits son 6 MiB?
- Ono ofrece ADSL 15 Mb/600 Kbps. Cantos bits temos de descarga e subida?

Método de Acceso

Xeito de acceder á información almacenada nesa memoria. Podemos distinguir dous tipos:

a. **Acceso aleatorio:** Pode accederse ás informacións almacenadas nela en calquera orden, sendo o tempo de acceso independente da posición onde estea localizada a información. Este tipo de memoria denomínase RAM (Random Access Memory).

Exemplo: Memoria principal, discos duros, dvd.

b. **Acceso secuencial:** Para acceder a unha determinada posición, ten que recorrer todas as anteriores. Polo tanto, o tempo necesario para acceder a unha información concreta é variable e depende da posición onde está almacenada. Exemplo: Cinta magnética.

Características Físicas

- a. Alterabilidade: Posibilidade de alterar o contido dunha memoria
 - ROM (Read Only Memory) ou Só lectura: Non se pode modificar o seu contido.
 - RAM: Pódese modificar o seu contido

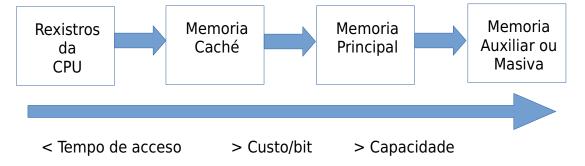
b. Permanencia da Información:

- Volátil: Os datos almacenados desaparecerán o deixar de ser alimentados por unha corrente eléctrica. Exemplo: Memoria Principal.
- Non Volátil: Exemplo: Disco Duro.

Velocidade

Tempo de acceso á memoria é o tempo que tarda unha memoria en proporcionar un dato á CPU.

O ideal sería que toda a memoria do ordenador fose o máis rápida posible pero entón o custe sería moi grande. Por iso nos ordenadores existe o que se denomina unha **xerarquía de memorias**. Xa que se empregan diversos tipos de memorias, intentando lograr un compromiso entre capacidade, coste e velocidade.

Periféricos, dispositivos ou unidades de E/S:

Os elementos que o ordenador emprega para comunicarse co exterior.

Dentro dos dispositivos podemos distinguir os seguintes grupos:

- Unidades de entrada: Teclado, rato, escáner,...
- Unidades de saída: Impresora, pantalla,...
- Unidades de Entrada/Saída: Pantallas táctiles...

Xestión de E/S

É importante xestionar moi eficientemente as peticións E/S porque estánse producindo constantemente: rato, teclado...

Sondeo

Cada certo tempo consultamos ó periférico por se necesita a nosa atención. Problema: Ineficiente, desperdiciamos moitos ciclos de CPU

Interrupcións: IRQ's

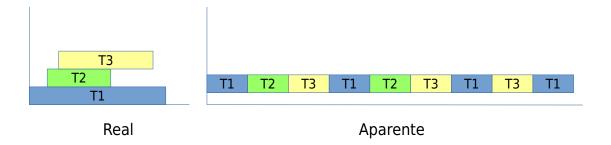
Cada periférico ten unha canle individual para avisar á CPU e interrompela. A CPU nese momento almacena o estado do programa que estaba executando, atende o periférico e cando remate, continua con a execución do programa no punto no que se atopaba.

A interrupcións proporcionan:

- Un xeito de xestionar a E/S
- Un xeito de interromper ó proceso activo
- Multitarefa:
 - Real: Temos tantas tarefas como Cpu's. As tarefas se executan simultaneamente.
 - Aparente: Temos máis tarefas que Cpu's, polo que a multitarefa é simulada.

En cada segundo execútanse unhas cantas instrucións do primeiro programa, do segundo... e así sucesivamente ata rematar todas as tarefas.

Isto é posible porque cada certo tempo prodúcese unha interrupción e se cambia a tarefa activa

Mecanismos de interconexión, Buses:

Os Buses son os cables que interconectan as unidades funcionais. Distinguimos tres tipos en función da información que transmiten:

- Bus de Datos: Transporta os datos
- **Bus de Direccións**: É empregado pola UC para transmitir as direccións de memoria ás que necesita acceder
- **Bus de Control**: Transmite sinais de control entre os diferentes compoñentes.

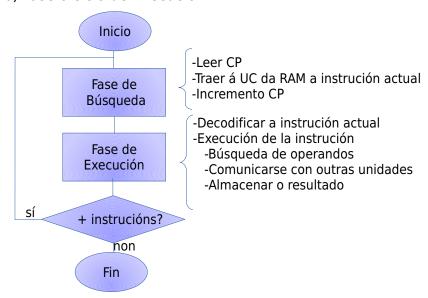
FUNCIONAMENTO DO ORDENADOR

A función básica que realiza un ordenador é a execución dun programa. Un programa consiste nun conxunto de instrucións almacenadas nunha unidade de memoria. A CPU é a encargada de executar as instrucións específicas no programa.

A secuencia de operacións realizadas pola CPU durante a execución dunha instrución constitúe o que se coñece como Ciclo de Instrución.

Consta de dúas fases:

- a) Fase o ciclo de Búsqueda
- b) Fase o ciclo de Execución

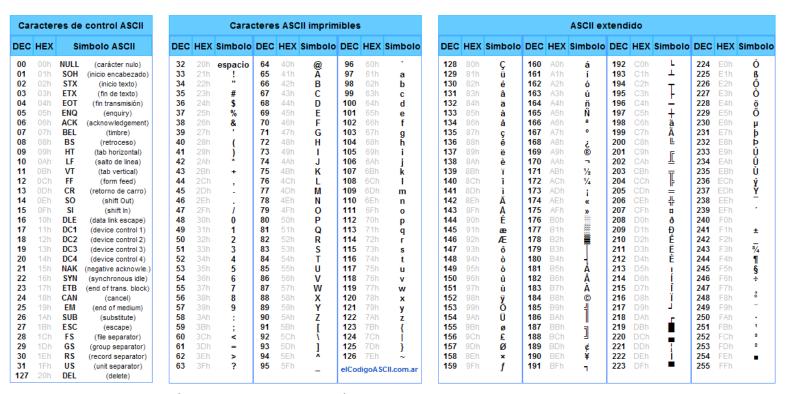

Representación da Información

Sabemos que os sistemas de memoria almacenan só números binarios. Pero os usuarios non só queremos almacenar números. Queremos almacenar texto, imaxes, vídeo....

Texto

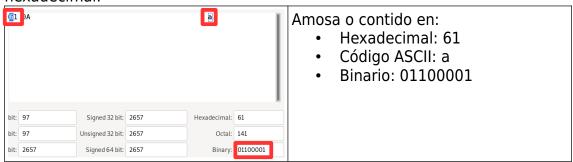
Para almacenar texto precisamos un código no que un conxunto de ceros e uns preestablecidos se correspondan a un símbolo. **Ese código é o ASCII.**

Cada carácter ocupa 8 bits en código ASCII polo que temos 256 posibles símbolos.

Exemplo:

Creamos un arquivo con unha letra a, Se o examinamos cun editor hexadecimal:

Imaxes

Supoñamos que queremos alamacenar unha imaxe en formato .bmp. Teremos que almacenar cada un dos pixeles que a forman.

Supoñamos que queremos almacenar a seguinte imaxe

- As súas dimensións son 2x2 píxeles
- Como é en branco e negro só necesitamos almacenar 1 bit por pixel

O formato do arquivo .bmp podería ser o seguinte

0002 _{(h}	0002 _{(h}	0001 _{(h}	1	1	0	1
Res. Horiz	Res. Vert	Bits/pixel				

Exercicio:

• Os campos resolución Horizontal e Vertical son de 16 bits. Cales son as dimensións máximas que podería alcanzar unha imaxe almacenada así?

